

meseca marca. — Takoj po uradni konferenci je zborovalo Učiteljsko društvo za Belo Krajino. Izvoljen je bil stari odbor in pristopila sta k društvu dva nova člana. — Poučljiva je bila razstava o priliki učiteljske konference. Ta razstava se je naslanjala na referat: „Narodna obrt in umetnost v Beli Krajini“. — Razstava je obsegala v prvi vrsti ženska ročna dela iz davnine in po teh vzorcih nova dela. — Največjo zbirko narodnih del je razstavila gospa Harnikova iz Črnomlja, nadalje nadučitelj Šetina, učiteljica Leopoldina Bavdkova in župan z Vrha Mate Špehar. — Nadalje je razstavila staro belokranjsko obleko in druge predmete Mara Tavčarjeva. Šetina je razstavil nekoliko izkopanin iz rimske dobe in Lovšin nekoliko narodno belokranjskih rezbarskih predmetov. Nova ročna dela po belokranjskih narodnih motivih je razstavila ljudska škola Vinica, nadalje gospodične učiteljice Bavdkova, Kordiševa in Poljšakova in gospa Lovšinova. — Nekatera teh ročnih del so bila izložena v Ljubljani v trgovini Mathiana in o priliki učiteljske konference v Krškem. Nadzornik Josip Turk je razstavil te narodne izdelke tudi o priliki učiteljske konference v Novem mestu. Nadzornik Josip Turk je bil provzočitelj misli, naj bi učence pri ročnem delu šivale šolske torbice in jih okrasile z vezenjem. Tej srečni misli so je odzvala učiteljica Bavdkova na Vinici, ter uvedla za okraske šolskih torbic narodno belokranjsko vezenje. To vezenje je šele v povojih in po nekaterih šolah se prav z veseljem goji. Da se je razstavilo to belokranjsko narodno vezenje, ki obeta, da bo v doglednem času lahko dobičkanosna industrija za Belo Krajino, tako sistematično in vsem zahtevam razstave odgovarjajoče, je zasluga c. k. okr. glav. vodje Silva Domicelja in črnomaljskega učiteljstva. — Učiteljstvo stopi v požrtvovalni krog narodnih delavcev po začrtani poti, ne oziraje se na desno in ne glede na levo, naprej, da vzdigne z združenimi močmi Belokranjca iz bede. Z delom si učiteljstvo pridobi v doglednem času oni ugled in spoštovanje pri ljudstvu, ki mu pripada kot prvemu delavno požrtvovalnemu pionirju na polju kulture narodne blaginje in višje človeške omike.

Štaterske vesti.

—š— Sloveščina obvezni predmet na dež. ženskem učiteljskem v Mariboru. Štaterski deželni šolski svet je sklenil uvesti, kakor smo že poročali, s prihodnjim šolskim letom na deželnem ženskem učiteljskem pouku sloveščine kot obveznega predmeta. Dasi so deželni šolski svet gotovo vodili pri tem v prvi vrsti ozir na nemške kandidatinje, ki bi rade dobile službe na slovenskem štaterju, bodo vendar tudi mnogi starši z veseljem pozdravili to vest. Saj odpade s tem zadnji vzrok za pošiljanje slovenskih deklet v mariborski zavod šolskih sester.

—š— Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“. Odbor javlja: Dne 1. maja t. l. je umrl član ravnatelj Ivan Voith in dne 30. julija član ravnatelj Bogomir Nickl. Vdovama smo takoj izplačali po 1500 K, skupaj 3000 K. — Za ta 91. in 92. smrtni slučaj je do konca avgusta gotovo plačati 4 K.

Goriške vesti.

—g— Iz seje ožjega in pomnoženega c. kr. okr. šol. sveta toliminskega: Učiteljci Ana Mlekuž in Dragica Pavšič se predlagata v stalno upokojenje. Dovolj se razdelitev potovalne šole Logje-Robedišče v dve samostojni enorazrednici. Ustanovi se redna šola v Trenti. Dež. šol. svet je ločil potov. šolo Kamno-Volarje v dve samostojni šoli. V definitivno nameščenje se predlagajo: Logar Miroslav za Ločo, Trebše Rihard za Kal, Gruntar Milan za Staroselo, Ivančič Josip za Poljubinj, Koch Izidor za Log, Ločniškar za Drežnico, Bratina Ivan za Reko-Stražo, Močnik za Bukovo in Gizela Jevšček za Volče. Sklene se uporaba državne podpore v znesku 15.000 K za zidanje šolskega poslopja v Novakih. I. R.

Tržaške vesti.

—t— Na slovenski trgovski šoli v Trstu je poučevalo v minoletem šolskem letu poleg ravnatelja Josipa Ulaharja še sedem učnih oseb. Učencev je bilo v pripravljalnem zavodu 25, v I. tečaju pa 5, skupno 30 učencev. Učni uspehi prvega leta so bili prav povoljni.

—t— Šolski zdravniki. V slednji seji je mestni zastop določil, da razpiše s prih. šol. letom konkurz za osem šolskih zdravnikov. Od teh bosta dva določena za okolično. Na zdravnika pride okoli 3000 učencev. —t— Češki učitelji in učiteljice v Trstu. Trst, dne 18. t. m.: S snočnim brzovlakom je prispelo v Trst s Češkega in

Moravskega 45 učiteljev in učiteljic, ki so se namenili prepotovati Primorje, Dalmacijo, Črno goro, Bosno-Hercegovino in Hrvaško. Pozdravili so jih na Opčinah in na kolo-dvoru v Trstu zastopniki učiteljskega društva ter češke kolonije. V imenu župana jih je pozdravil mestni tajnik.

—t— Slovenci v tržaškem občinskem svetu — zmagali. Dne 7. t. m. so v tržaškem občinskem svetu stali predlog, da se ustanovi v Trstu nova srednja šola, katere stroški bi znašali 850.000 K. Proti temu predlogu je govoril občinski svetnik dr. Vilfan. Poudarjal je v svojem govoru, ki je provzročil v zbornici grozno razburjenje med Lahi, zahteve Slovencev glede šolstva v Trstu, ki jih je postavil zadnji shod Slovencev v Narodnem domu. Slovenci so opravičeni zahtevati in tudi hočejo imeti svojo meščansko, srednjo in obrtno šolo. Italijani so pri tem odločnem govoru grozno vpili, in predsednik podžupan dr. Richeti je blagovolil govornika nič manj kot šestkrat opomniti, da naj ostane pri predlogu. Dalje je dr. Vilfan, ne zmeane se za laške proteste, pribil javno v občinski zbornici, kako so delali s Slovenci pri ljudskem štetju in koliko je Slovencev, ki so bili kot taki vpisani. Zadnje volitve so nam pokazale, da je polovica Trsta slovenskega. Predsednik je ponovno opozoril govornika, češ, da naj ne izzivlja občinskega sveta. Toda tu ne gre za izzivanje Slovencev, marveč — tako je poudarjal govornik — tu izzivajo Lahi, ki navzlic že omenjenim odnosom zahtevajo laško srednjo šolo, ki jo naj bi jim plačevali slovenski davkoplačevalci s svojimi groši. Končno je izrekel, da bodo glasovali Slovenci proti predlogu. Občinski svetnik dr. Sinigaglia, socialni demokrat, je poudarjal, da se popolnoma strinja s predlogom Slovencev. V zbornici je nastal med Italijani seveda grozen hrup. Dr. Vilfan je povedal nato, da se bodo Slovenci vzdržali glasovanja. Govoril je še laški nacionalc Adam, nakar se je pričelo glasovanje za predlog. Slovenci pa so zapustili dvorano in s tem onemogočili glasovanje, ker je ostalo le še 41 zborovalcev v dvorani, ki pa niso bili sklepčni. Med groznim polomom je moral predsednik sejo zaključiti, s čimer je bila slovenska zmaga gotova. — V seji občinskega sveta dne 12. t. m. se je razvila zopet ostra debata o šolskem vprašanju. Nastopil je poslanec dr. Vilfan kakor v zadnji seji ter poudarjal, da Slovenci sicer niso nasprotni italijanskim šolam, vendar pa morajo kar najostreje protestirati proti temu, da Italijani popolnoma zanemarijajo slovenske šolske zahteve. Socialni demokrat Černivc je pripoznal upravičenost slovenskih zahtev.

Istrske vesti.

—i— Hrvaško-slovensko akad. fer. društvo „Istra“. Letošnji redni občni zbor društva „Istra“ se vrši v soboto, dne 5. avgusta, ob 8. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Buzetu s sledečim dnevnim redom: 1. pozdrav predsednika, 2. poročilo upravnega odbora, 3. poročilo nadzornega odbora, 4. volitev novega odbora, 5. slučajnosti (eventualia). — Nedeljo v jutro izlet na izvor Mirne. Ob 9. uri nadaljevanje zborovanja. Prenočuje se brezplačno.

Koroške vesti.

—o— Umrl je v Bistrici ob Zili vpo-kojeni veteran koroškega učiteljstva Kristof Winkler, star 82 let. Mož je bil v vseh krogih priljubljen in spoštovan. R. i. p.!

—o— Škrlatica. Zaradi razširjene škrlatice so morali ljudsko šolo v Otmanjah zapreti za 14 dni.

Splošni vestnik.

Narodna obramba. Javljajoč slovenski javnosti velika dela, ki bo zanje potrebovala družba sv. Cirila in Metoda več kot 600.000 K, katera vsota pa se bo bogato obrestovala z narodnimi, kulturnimi in gospodarskimi našimi uspehi, vabimo in prosimo vse Slovence izredne pomoči.

Družbeno vodstvo ima na srečo skrb za celo Slovenijo, ima torej v evidenci narod potrebe raznih ogroženih pokrajin in vsepovsod bi rado blagotvornostno vršilo plemenito svoje delo, ako bi razpolagalo z gmočnimi sredstvi. Navzlic težkim razmeram se je družbeno vodstvo odločilo za zgradbo novih šol v Gorici, na Koroškem in na Štajerskem ter treh otroških vrtcev, videč bogate uspehe, ki jih donajajo obstoječi zavodi, in upajoč, da bo slovenska zavednost in slovensko rodoljubje zbudilo med nami tekmo narodne požrtvovalnosti.

Naj se ustanove po celi Sloveniji in med rojaki v tujini posebni stavbni skladi za zidanje navedenih novih šol, oziroma za posamezno izmed imenovanih poslopij, za katero se krog dotičnih rodoljubov najbolj zanima! Naj se z

ozirom nate velike stroške potenceirup po možnosti rodoljubna požrtvovalnost tako, da pri-nese na oltar domovine vsak Slovenec po svojih razmerah svoj dar in naj se v to uporabi vsaka dana prilika! Veliko je delo, ki se ga jelotilo vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda; bo pa častno izvršeno s pripomočjo slovenskega rodoljubja, in narodni naši uspehi bodo požrtvovalni darežljivosti bogato plačilo!

Za učiteljski škad je daroval tov. E. Gangl 6 K, ker se ni mogel udeležiti vrtnega koncerta učiteljskih abiturientov in abiturientk. Hvala! Vivat sequens!

Poroka. V nedeljo se je poročil pri Sv. Filipu pri Celovcu dr. Anton Prus, odvetniški kandidat, z gđe. Marijo Kranjčev, bivšo učiteljico v Spitaliču.

Šolskim vodstvom priporočamo naj-topleje Fr. Schüllerjev tintni ekstrakt. Neki šol. voditelj nam piše o njegovi zopetni naročbi na ekstrakt za šol. tinto: „To je najbolje šolsko črnilo, kar smo jih imeli dosedaj.“ Naročila sprejema iz prijaznosti Učiteljska tiskarna. Naročaje kar obenem s šolskimi tiskovinami. 1 liter šolskega ekstrakta stane 4 K, in se naredi iz njega 20 litrov dobre tinte na ta način, da se zmeša kar z navadno vodo.

Učiteljstvo radovljiškega okraja je sklenilo pri letošnji uradni konferenci, da se ne izposodi nobene knjige več iz okrajne učiteljske knjižnice brez „Potrdila“ podpisane od dotičnika, ki si je knjigo izposodil. Opozarjamo sl. šol. vodstva, da je Učit. tiskarna založila take „Potrdila“ in stane 100 kosov 80 vin. Izposojilec izpolni listek, t. j. napiše številko knjige, ga podpiše in pošlje potom šol. vodstva na okr. učit. knjižnico, ki dobi knjigo. Ta „Potrdila“ so za kontrolo pri okr. učit. knjižnicah največje važnosti.

Dijakinja — špijonka. Pred 14 dnevi je prišla v Przemysl elegantna dama. Stara mora biti kakih 25 let. V hotelu, kjer se je nastanila se je vpisala v knjigo za tujce Louise Trombeha. V kratkem si je osvojila tujka s svojim prikupnim nastopom družbo in se priljubila radi svoje inteligence in fine družabnosti posebno v častniških krogih. Preveč rada pa je hodila na izprehod v tamošnjih trdnjavah, in sicer sama. Policija jo je pozvala radi tega da naj se preseli iz hotela v kako privatno stanovanje. To so napravili radi lažje kontrole, vendar tujki še niso pokazali, da kaj sumni-čijo. Pred par dnevi je obiskal krasno tujko neki častnik. V sobi je videl več fotografskih aparatov in veliko raznega orodja za povečanje ali pomanjšanje slik. Častniku se je zdelo vse to sumljivo in je naznanil celo zadevo vojaški oblasti. Pri hišni preiskavi so dobili toliko gradiva, kakor razne načrte in slike trdnjav, knjigo za šifre itd., da tujka ni mogla več tajiti, da je špijonka. Priznala je, da je dijakinja in dela za rusko vladu. Dosedaj je delala v Zdrčuhu in prodala vladi že veliko gradiva za ogromne vsote.

Mali vodnik potovalcem na jug.

Skupno poučno potovanje slovenskih učiteljev in učiteljic. 1

Tukaj podajamo potovalcem kratek kažipot, ki bo vsakemu sopotniku v ponatisku na razpolago. Male izpremembe se lahko izvrše po dogovoru na licu mesta.

Kdor hoče z glavo in srcem polno uživati brezštevilne nove vtiske, ki jih bomo dobili, naj se pripravlja že znanprej na to. Priporočamo te-le knjige za pripravo: 1. Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Das Küstenland. Dalmatien. Bosnien und Hercegovina. (Te knjige se nahajajo menda v vsaki okrajni učiteljski knjižnici). — 2. Hartlebens Illustrierter Führer durch Dalmatien. Wien, Leipzig, 1910. 5 K. — 3. L. H. Fischer, Ragusa und Umgebung. — 4. Illustrierter Führer durch Bosnien und die Herzegowina. Wien, Leipzig, 1910. Hartleben. 4 K. — 5. Reiserouten in Bosnien und in der Herzegowina. Wien, Pest, Leipzig. Hartlebensverlag. — 6. I. pl. Andrejka, Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini. (Družba sv. Mohorja). — 7. Smolle, Dr. Leo, Die neuen Reichslande Österreich-Ungarns Bosnien und die Herzegowina, Graz und Wien, Verlagsbuchhandlung „Styria“, 2/20 K.

„Koliko bo stalo?“ vprašajo nekateri. Tega natanko ne morem reči. A jaz sodim,

1 Oglasilo se je 46 udeležencev. Pet jih je zopet odpovedalo svojo udeležbo. Za znižano voznino do Trsta se jih je oglasilo 26. Kaj pa je z drugimi? Ali ne žele znižanih kart? Zadnji čas je, da zvem, koliko nas bo. Kdor se ni oglasil za znižano karto na železnici, naj mi vsaj do 30. t. m. naznani, ali se nam pridruži ali ne. Dalje časa ne morem čakati. H. Schreiner.

kakor sem že povedal: z 200 K se bo dalo shajati. Kdor pa hoče uživati različne udobnosti in morebiti tudi nakupovati vsakojake reči, mora globlje seči v žep.

Kako se naj oblečeš? Prav lahko. Vroče bo. Toda topel plašč je neobhodno potreben. Sicer pa velja staro pravilo: Kolikor mogoče malo prtljage!

Prvi dan. Nedelja, 20. avgusta.

Trst (200.000 prebivalcev.)

Sestanek v hotelu Balkan ob 8. uri zjutraj.

Ogledovanje mesta: Luka, stara in nova, — Ribarna (pescheria). — Veliki kanal, 332 m dolg, 15 m širok. — Mostovi na vrtljek. — Pravoslavna cerkev. Znameniti ikonostasi. — Korso. — Borzni trg. — Glavni trg. — Lloydova palača. — Jožefov trg. Spomenik cesarja Maksimiliana. — Svetilnik, 33 m visok, sveti na 16 morskih milj. — Morski akvarij. — Miramar. Normanski slog. Veliko znamenitosti. Največji kras je park. (Fotografirati je prepovedano.) — Opčina. Električna vzpenjača. Izpred obeliska prediven razgled, ki se mu more vzporediti le malokateri na svetu. — Prenočevanje.

Drugi dan. Ponedeljek, 21. avgusta.

Iz Trsta v Pulj:

Odhod ob 8. uri zjutraj. Lloyd. — Med potom vidimo: Koper (Capodistria), Isola.

Piran (13.000 prebivalcev). Rimski Pirhanum. Jako slikovita leža. Znamenita stolnica. — V bližini kopališče Portorose.

Umago. Brez znamenitosti.

Cittannova. Od 524 do 1828 škofija.

Poreč (9000 prebivalcev). Za rimske dobe Parentium. Še nekaj rimskih razvalin. Stara, zanimiva stolnica. Že v tretje na istem mestu sezidana. Našli so pod njo dvojna tla, vsaka po 1 m globlja.

Rovinj. (Prihod 11:30, odhod 12:30. 9000 prebivalcev.) Izpred cerkve krasen razgled.

Nasproti Brionskim otokom bokeljsko-črnogorska vas Peroj, naselbina iz l. 1658. Pravoslavniki s starimi običaji in šegami.

Potem Fasana. V fasanskem kanalu l. 1379. morska bitka med Genuzi in Benečani. L. 1866. je Tegetthoff tu zbral svoje brodogve in odjadril proti Visu na zmago-slavni boj.

Pulj (50.000 prebivalcev). Prihod ob 2. uri. Obed. — Ogledovanje: Amfiteater. Edini svoje vrste. — Pred areno spomenik cesarice Elizabete. — Porta gemina. Dobro ohranjena, menda glavna rimska vrata. — Sergijev spomenik. Krog l. 25 pr. Kr. — Avgustov tempelj. Sezidan l. 8 po Kr. — Morski arzenal. Ladjedelnice na Maslinskem otoku. — Oklopnjača.

Izlet na Brionski otok; odhod 6:30, prihod 7:10. Prastare in rimske naselbine, potem mnogo stoletij zapuščen, zdaj pravi raj. Prekrasna flora. Pinija, lavor, mirta, palme, bambus. — Nazaj v Pulj 9:30—10:15.

Tretji dan. 22. avgusta.

Odhod iz Pulja 12:15 z »Dalmacijo«. — Na čeri (scoglio) »Porer« 36 m visok svetilnik.

Mali Lošinj, prihod 4:30, odhod 5:15. — Razsežna luka. — Nekaj časa samo morje. Potem na levo otok Asinello, na desno Premuda. Na levo ugledamo vilinski Velebit. Na desno se vrsti otok za otokom: Melada, Sestrunj, Rivanj, Ugljani. Na levo sela Peterzane, Zalon, Diklo, potem

Zader (15.000 prebivalcev). Prihod ob 10—, odhod ob 11:30. — Stara luka. Izprehod po mestu. Po morski ulici, na desno po stolni ulici k stolnici. Stara, romanska bazilika s krasnim pročeljem. V cerkvi nekaj znamenitih slik Palme ml. in V. Carpaccija. Za njo prastara cerkva S. Donata, ki je zdaj starinski muzej. Mimo knezoškofijske palače preko zelenjadnega trga, ki ima na desno rimsko soho s pritrjenimi prangerskimi verigami, na novo luko. Po novi obali skozi Porta Pile v Blažekovičev park, potem po promenadi (na starem mestnem ozidju) k stari luki nazaj. Če bo še časa, piazza della Collona in piazza dei Signori. Ulice iz večine jako ozke. — Krasne kopeli.

Zader-Šibenik. Kanal med kopnem in otokom Ugljan. Pod Zadrom Arbanasi (Borgo Erizzo), albaneška naselbina iz 18. stoletja. V ozadju Velebit.